

Fattigdomen i Afghanistan ökar. Omkring 70 procent av Afghanistans befolkning får sin huvudsakliga inkomst från jordbruk. Torka, förbud mot opiumodling och stigande matpriser, som resultat av minskad jordbruksproduktion, hotar försörjningen.

Världens bistånd till Afghanistan minskar

I takt med att utländsk militär börjar packa ihop börjar även biståndet att skäras ned kraftigt. Detta sker samtidigt som fattigdomen ökar bland fattiga grupper i Afghanistan.

Text & bild | Börje Almqvist

Börje är vice ordförande i SAKs styrelse och har tidigare arbetat för SAK i Afghanistan.

Att så många afghaner har fått det sämre beror på händelser som de själva inte har kunnat påverka. De som förlorar sina skördar på grund av naturkatastrofer som exempelvis torka har ofta svårt att komma på fötter igen eftersom många gör

sig av med sina tillgångar för att klara sig. De har inte råd med utsäde och har kanske sålt djuren som behövs för att plöja åkrarna. Det har resulterat i en kraftig minskning av jordbruksproduktion vilket hotar tillgången till mat.

Det utdragna kriget har också bidragit till att majoriteten av befolkningen är extremt sårbar. Undersökningar från forskningsinstitutet Areu (Afghan Research and Evaluation Unit) i Kabul visar på att fattiga människor ofta förblir

Fakta |

Humanitärt bistånd är katastrofhjälp till flyktingar eller människor som drabbats av krig och naturkatastrofer. Det kan ske i form av materiellt bistånd eller skydd.

Utvecklingsbistånd går ut på långsiktig samhällsbyggnad som utbildning, sjukvårdsinsatser, att bygga skolor, kliniker, vägar eller färdigställa brunnar.

Torka i Khoram wa Sarbagh distriktet i Samangan.

fattiga.

Detta sker samtidigt som Ocha, FN:s organ för humanitärt bistånd i Afghanistan, vädjar om omprioriteringar av utvecklingsbiståndet till att åtgärda orsakerna till den permanenta fattigdomen.

– Det minskade biståndet är inte bra för utvecklingsprogrammen. Därför är det viktigt att satsa stort på infrastrukturprojekt medan det finns pengar eftersom det är sådant som folk kommer att ha nytta av under en lång tid framöver. Först och främst är vägar viktiga för att bönder skall kunna ta sig till sjukvård och marknader för att sälja sina produkter, säger David Joy, chef på Unamas kontor, FN:s samordningsorgan i Afghanistan, i Kabul.

Fattigdomen i landet har lett till ständigt återkommande nödhjälp för att rädda liv och minska mänskligt lidande. Ocha har tröttnat på att andra FN-organ och biståndsorganisationer hela tiden måste rycka ut och agera ”brandmän” på grund av uteblivna förebyggande åtgärder.

– Det flesta nödhjälpsinsatser är en reaktion på humanitära behov som orsakats av naturkatastrofer som torka, jordbävningar och översvämningar. Till

exempel skickas tankbilar med dricksvatten ut i byarna när det är torka. Det är en tillfällig lösning tills det finns en hållbar som att fördjupa brunnar som sinar vid torka. Det internationella samfundet måste bryta den här onda cirkeln och agera mer långsiktigt, framhåller Joseph Inganji, vice chef för Ocha i Afghanistan.

Sedan slutet av 1990-talet har Afghanistan regelbundet drabbats av torka i olika delar av landet. Torkan 2011, som i huvudsak drabbade regnbevattnat jordbruk, var känd redan i maj samma år.

– Konsekvenserna kunde ha motverkats med insatser inom det bevattnade jordbruket, som klarat sig relativt bra. På så sätt hade en stor del av matbehovet kunnat täckas inom landet. Det året blev det ett underskott på 212 000 ton spannmål i Afghanistan och 2,86 miljoner människor drabbades av torkan, säger, Joseph Inganji.

Varje år drabbas även många människor av översvämningar vilket skulle kunna förhindras om flodbankarna förstärktes.

Världsbanken och Asiatiska utvecklingsbanken har satsat mycket på bevatt-

ning från de stora flodsystemen, men det behövs även små och medelstora bevattningsprojekt kopplade till jordbruket, säger Ravshan Bakoev utvecklingsmordnare på Unama (United Nations Assistance Mission in Afghanistan) i Mazar-i-Sharif. Även nya dammar behövs för att samla upp smältvattnet och förbinda dem med bevattningssystemen till åkrarna.

Ett annat problem är att det internationella samfundet inte har hållit sina löften till de bönder som slutat att odla opium. Utlovat stöd till opiumfria provinser har ofta bara gått till guvernörernas enskilda projekt. Bönderna har för det mesta inte fått det stöd de behöver vilket medför att de lätt återgår till att odla opium.

Även fattigdomen i städerna måste tas på allvar. Höga matpriser drabbar inte bara bönder som inte kunnat odla tillräckligt för eget bruk utan även stadsbor. Afghanistan är ett snabbt urbaniserande land dit mängder har återvänt från landsflykt, bland annat från Pakistan. Minst hälften av Kabuls befolkning på uppskattningsvis 5,5 miljoner invånare lever till stor del utan samhällsservice.

– De har bott i urbana miljöer utomlands och planerar inte att återvända till någon liten avlägsen by, säger David Joy.

Kabuls borgmästare har startat ett pilotprojekt tillsammans med UN-Habitat, FN:s program för boende- och bebyggelsefrågor, i samarbete med lokalbefolkningen. De stadsdelar i Kabul som har informella bosättningar (största delen av staden) behöver också ingå i stadsplanen och få vatten, avlopp och elektricitet. Därtill även småskaliga industrier för invånarnas försörjning.

Bristen på större satsningar för att lyfta människor ur fattigdom har lett till att marginaliserade grupper i det afghanska samhället ofta sjunker djupare ned i fattigdom eller förblir fattiga. Ytterst få familjer i dessa grupper har fått det bättre. Det framgår av uppföljningsstudier i lokalsamhällen som forskningsinstitutet Areu i Kabul genomfört i norra Afghanistan.

Rapportens slutsats är att biståndsanslag som arbetar med fattigdomsbekämpning måste hitta mer lönsamma arbeten åt utsatta människor så att de kan ta sig ur fattigdomen. Det behövs bland annat förbättrad jordbruksbevattnings och

att det inrättas försäkringar mot skördebortfall.

Enligt en undersökning av den afghanska staten har knappt hälften av landsbygdsbefolkningen numera jordbruk som sin huvudsakliga inkomstkälla. Drygt hälften av de här människorna bedriver bara jordbruk för den egna konsumtionen. Därför rekommenderar Areu att jordbruksstrategierna bör inriktas på att göra mer för marknadsinriktade jordbrukare och de som odlar för självhushåll.

Samtidigt som många människor har fått större tillgång till skolor och hälsovård har många blivit fattigare. Av 64 undersökta hushåll i 8 byar som följts upp i studien har enbart 13 klarat sig bra eller fått det bättre, men inkomsterna från jordbruket spelade en liten roll för den förbättrade ekonomin. De som försökt skaffa sig ekonomisk trygghet genom arbete vid sidan om jordbruket har tvingats arbeta mycket mer än tidigare i konkurrens med än fler människor på en osäker arbetsmarknad, där jobben minskat och lönerna sjunkit.

Afghanistan och Burma delar, enligt Transparency International, andra platsen av världens mest korrupta länder. (För att

SAK själva inte ska drabbas har organisationen en särskild antikorrupsionsenhet). Att det finns väpnade regeringsfientliga grupper som exempelvis talibaner har därför sina orsaker.

– Upproret beror bland annat på att folk lider av fattigdom. De är besvikna på vad staten har åstadkommit och skulle gå med i vilken väpnad grupp som helst som kan ge dem en inkomst, säger Ravshan Bakoev.

Ett ytterligare hinder är den svaga statsapparaten, ministerierna i Kabul och departementen ute i provinserna. Under de senaste tio åren har den afghanska staten aldrig klarat av att utnyttja hälften av den så gott som helt utlandsfinansierade utvecklingsbudgeten. Det innebär att ekonomiska resurser som finns tillgängliga inte används.

För att bygga upp lokala myndigheters kapacitet bidrar SAK, och andra organisationer, till utbildning för statligt anställda. Det tills att den afghanska staten på egen hand klarar av att ge det afghanska folket den service de behöver är det viktigt att internationella biståndsorganisationer får tillräckliga resurser. •

Rent vatten är en bristvara i Afghanistan, liksom rinnande vatten i hemmet. Här i staden Taloqan måste många människor hämta sitt dricksvatten i plastdunkar från en brunn ute på stan.

Khanabad kanalen i Kunduz provinsen har rehabiliterats, men det behövs stora satsningar som även når de miljoner bönder som inte bor längs de stora bevattningsystemen.

USA skär ned biståndet kraftigt

Det amerikanska civila biståndet, som är det största i Afghanistan, har minskat från 4,1 miljarder dollar 2010 till 2,5 miljarder dollar 2011. I år väntas det skäras ned med ytterligare 50 procent. Enligt USA:s utrikesdepartement kommer verksamheten att skiftas från så kallade stabiliseringsprojekt (som ska gynna militära insatser) till "långsiktigt hållbara utvecklingsprojekt på en lägre finansieringsnivå".

En av de värst drabbade biståndsanslagerna är amerikanska Care som har förlorat 80 procent av sin budget och har tvingats avskeda 400 av sina 800 anställda i Afghanistan. Bland annat fick de stänga ett utbildningsprojekt med hundratals skolor. 5 000 elever, framför allt flickor, förlorade i ett svep sina utbildningsmöjligheter.

Förkortningar

Areu | Afghan Research and Evaluation Unit
Ocha | Office for the Coordination of Humanitarian Affairs
Unama | United Nations Assistance Mission in Afghanistan